Heiðursminni

eptir

Andr. Holt.

HEIDURS-MINNI

EPTIR

HINN VELBORNA HERRA,

SÁL. ETATSRÁD

ANDREAS HOLT,

SEM

ANDADIZ ÞANN XX. JANUARII MDCCLXXXIV.

UTGEFIT

SEM LITIT ÞACKLÆTIS-MERKI

FYRIR HANS VELGIÖRNINGA MOT ISLANDI.

ÆREMINDE

OVER

DEN VELBAARNE HERRE,

SAL. ETATSRAAD

ANDREAS HOLT,

SOM

VED DÖDEN AFGIK DEN 20. JAN. 1784.

UDGIVET

SOM ET RINGE ERKIENDTLIGHEDS TEGN

FOR HANS VELGIERNINGER MOD ISLAND.

Prentat í Kaupmannahöfn,
hiá Jóhann Rúdólph Thiele.

Hvat rennr þer frá rótum hiarta,
Ríklynda, hrausta, gamla þióð?
Er þitt í qvíslir eda parta
Adskilit vordit hiarta-blód?
Eitt rann þat fyrr i ædum þínum,
Oskipt frá þinni Fóstr-jörd,
Hún betri enn ser af börnum sínum
Ei' bodna neinum leit vel-giörd.

 Eitt

Hvad for en Flod udströmmer fra dit Hiertes Inderste, du stolte, gamle og tapre Folk? Har dit Hierteblod deelt sig i flere Arme eller Grene? Udeelt löb det fordum i dine Aarer, og uadskilt fra dit Födeland, der aldrig saae nogen af sine Börn handle bedre mod andre, end mod det selv.

Eitt hafdir þú á efri tídum
Eitt brióst og hiarta hafdir þú,
Ei' skiptir því med ödrum lýdum,
Þótt ödrum helldir gefna trú.
Eitt varstu þer, og þína vardir,
Þú *Nors* afqvæmi! Fóstr-jörd;
Ei' nokkurn þinn ne annann spardir,
Eindrægni þeirri er vann á-giörd.

Er hiarta þitt á þessum öldum
Þá tvennt af einu vordit, heyr?
Og rækir þú, sem ádr töldum,
Eindrægni medal þín ei' meir?
Nei, hugr villti! veiztú egi,
Vor ætt-rót hverri spratt úr molld?
Er hún ei' runnin í *Norvegi*,
En *Isa*- gródrsett á *folld?*

Mun

Kun eet Bryst, eet Hierte eiede du i gamle Tider; du deelte det ikke med andre Folk, endskiönt du holdt dem tilsagt Troe og Love. Du *Nors* Afqvæm! du var dig selv som een Mand, og saaledes forsvarede dit Födeland; du sparede ikke nogen, hverken egen eller fremmed, som handlede mod denne Eendrægtighed.

Er da dit Hierte i disse Tider blevet deelt i to Parter? hör! Og dyrker du ikke mere den ommeldte Eendrægtighed hos dig selv? Nei, Tanke, du feiler! Veed du ikke, hvilken Jord har frembragt vor Folkestamme? Er den ikke fremspiret i *Norge*, og plantet i *Island?*

Mun eigi ſvo, hún ſína kenni
Sifiúnga þá, er byggia þar?
Og fengu þeir ei' heitit, henni
At hlýdnaz, eins og *Módur* bar?
Og eptir þat hún geck at gipta
Sig granna Hiarli ríkum med,
Tókzt ei' ſú áſt, at ecki ſvipta
Eindrægni framar þeirra ged?

Af þeſſum kærleiks edla brunni
Ut-leidir hún á nidia-folld
Giaf-millda ſtrauma, er ſtyrkia kunni
Stird-bláſit armóds vindum holld.
Vit: at þeir ſtraumar einnig flióta
Inn á vorn þrúnginn hiarta-reit,
En jafn-ódt aptr út ſig brióta
I áſtar-þacka vötnin heit.

Mon det ikke er ſaa, at det norſke Folk erkiender dette Lands Indbyggere for ſine Sönner? Og have diſſe ikke ſvoret, at lyde denne ſin *Moder*? Og efter at hun indgik Ægteforeening med ſit mægtige Naboerige, blev ikke da den Kierlighed ſtiftet, ſom begge Gemytters Eendrægtighed forbyder nogentid at forſtyrres?

Fra denne Kierligheds ædle Kilde udleder hun da over ſine Sönners Land de gavmilde Strömme, der kunne vederqvæge den af Fattigdoms Stormvinde fortörrede Jord. Viid! at diſſe Strömme flyde ogſaa ind i vort beklemte Hiertes Inderſte, men bryde ſtrax igien ud i en varm Flod af kierlig Taknemmelighed.

Um haf þú Veſtr heria nádir,
Hard-ſnúna þiód, á fyrri tíd;
Þer dæmdu ſigr brandar brádir,
Barzt frægd og audr þínum lýd;
Þú lönd og ríki lagdir undir,
Land Fedra þinna jókzt vid þad,
Nafn-fræguzt einhver af því mundir
I álſum Heims á hverium ſtad.

Þú vitia namzt og vorra bygda,
En vitiadir ſem Módur-þiód;
Fór medal beggia ſelag trygda,
Frænd-getit ſambatt þeſſar blód.
Var gladt, er hiá þer viſt og beina
Vorr landi tók, en hiá oſs þinn;
Beint var at ſiá ſem brædr eina
Þær bádar þiódir lángt um ſinn.

Þó

I det veſtlige Hav förde du, ſtridbare Folk, i gamle Tider Krig og Fribytterie; dine hvaſſe Sværd tildömte dig Seier, og tilbragte dit Folk Rigdom og Ære. Du undertvang Lande og Riger, og derved udvidede dine Fædres Land. Du blev derfor agtet for en af Jordens navnkundigſte Folk.

Du beſögde og vore Egne, men du beſögde dem ſom Moder-Folk; med vort Folk vexlede du Freds- og Troeſkabs-Pagter; Frændſkabs-Blod forbandt og vedligeholdt diſſe. Det gav en ſand Glæde, da vore Landsmænd hos dig, og dine igien hos os nöd Ophold og Befordring; begge Folk vare ſaaledes længe at anſee ſom to eneſte Brödre.

Þó fyrniz helldr fundir vorir,
Samt fyrniz ei' kærleikr þinn;
Þú veizt vort Land vid armód orir,
Ogæfu tilföll þýngia ſtinn.
At hafi þer til rifia runnit
Raun vor, þat ſannat hefir þú
Svo tídt, og vorum adſtod unnit,
All-ſeint oſs gleymiz velgiörd ſú.

Svo blód þitt tvær í ráſir renna,
Raun gefr ſiet, til vor og þín,
Sem hiarta þitt i hluti tvenna
Helſingaz milli nídia ſín.
Náqvæmni huglátſöm þín ſegir
Sann-giörva þína Frænda-rækt;
Med fórnum þacka þer ſig hnegir
Þitt blód, ſem ödru launa er bægt.

Víſt

Endſkiönt vore indbyrdes Beſögelſer nu have forlængſt ophört, ſaa ophörer dog ikke din Kiærlighed for os. Du ſeer, at vort Land kiæmpes med Armod, og at voldſomme Ulykkes Hændelſer trykke det. At vor Elendighed er gaaet dig til Hierte, derpaa har du ſaa ofte givet ſande Pröver, ved at række os din hielperige Haand. Aldrig ſkulle vi forglemme denne Veldædighed.

Saa har da Erfarenhed bekræftet, at ligeſom dit Blod flyder i tvende Strömme, den ene for os, og den anden for dig, ſaa er dit Hierte blevet adſkilt, og deelt imellem dit dobbelte Afkom. Din ömme Goddædighed taler din ſande Slægtſkabs-Kiærlighed for os. Denne din Slægt hædrer dig altſaa med Takſigelſes Ofre, da den ei har anden Belönning i ſin Magt.

Víst telium þat med velgiörnengum
 Vors millda *Kristians Siöunda*
Svo mörgum, einn hinn mezta, at fengum
 Mann-val til hægdar eymdanna,
Gædínga þinna Gylfi beztr
 Gaf oss einn fyrr til Höfudsmanz;
Af návist hanz vard hugr hreztr
 Og hagr vor af umsión hanz.

En þánki vorr til annars hvarlar:
 Af blódi norsku qvistr hreinn —
Hann kom, hann fór, ver fengum varla
 Full-sedann nema skuggann einn;
En spor þó let ser eptir vída,
 Sem ímynd hiarta mótud' hanz
A hyggiu-reitum Isa-lýda,
 Svo alldrei máiz hún til sanz.

Æ þú

Vist tælle vi, iblandt saa mange vor milde *Christian den Syvendes* Velgierninger, denne, som en af de störste: at vi have fundet en Mennesкeven til vore Elendigheders Lættelse, i det denne bedste Konge gav os en af dine *Ædle* til Hövedsmand; ved hans Nærværelse blev vort Sind opmuntret, og ved hans Omsorg vore Kaar forbedrede.

Men! vore Tanker svæve til Andet. En Mand af ægte norsk Blod befögde os, men han forlod os strax igien, saa at vi neppe fik seet uden hans Skygge; dog efterlod denne mange Spor, som aftrykte hans Hiertes Billede saa dybt i Islands Indbyggeres Sind, at det aldrig vil udslettes.

Æ þú fátæka Födr-næra!
Flezt nota ſyniat virdiz þer;
Enn mátt í ſorgar-ſlík þig færa,
Flezt gledi þín ſvo ſtopul er! —
Hvert hnoſs er tapat? — Holts er farin
Til himna ſál, en lík í leir. —
Æ! hvat eg heillum er þó varin,
At hanz ei' gæzku naut ad meir!

Þer *Mennta-gydiur* minna ſveita,
Mezt hafit trega ſöknud hanz,
Er hann ſvo giöfull vildi veita,
At vextiz ydart megn og glanz.
Her er í efni hlutr gódr
Til huggunar í ydri ſút:
Samtakit hanz at ſýngia hródr,
Svo hann med æru leidit út.

Muna-

Ach, du fattige Födeland! det ſynes ſom Skiæbnen misunder dig de fleſte gode Ting. Atter maae du paatage dig din gamle Sörgedragt; ſaaledes ere de fleſte af dine Fornöielſer uſtadige! — Hvilken Koſtbarhed er her da tabt? — Holts Siel er gaaet til Lykſaligheds Boliger, men hans Legeme i Jordens Skiöd. — Ach! hvor uhældig er jeg dog, at jeg ikke længer kunde nyde Frugten af hans ömme Goddædighed!

I, mine Egnes *Lærdoms-Gudinder!* have meſt Aarſag at begræde hans Savn, da Hans Gavmildhed ſögte at befordre eders Styrke og Glands; men i diſſe Omſtændigheder er der en god Ting, ſom kan tiene til Lettelſe i eders Bedrövelſe: Forener eder for at beſynge Hans Roes, og giöre ſaaledes Hans Jordefærd æret.

Munadarlausar *Eckiur* inni
Andlegra manna her um flód,
Hve þeirra hledr sorgum finni
Söknudr hanz og milldin góð.
Siá! kriúpa þær í sölltu regni
Sión-skýia fram á legstad hanz
Sem Eigin-vers, af inzta megni,
Æ missir! klifa, þánka-ranz.

Ei' framar her um Holt vil rita:
Hann vort sem sitt Land elskadi;
Og ef hanz nafnbót æskiz vita,
Þá er hún: *gódr Borgari.*
Hanz blessat hiá oss blómgiz minni!
Og beri þann ávöxt af ser,
At margir þvílíkt mannord vinni,
Sem margar hann um alldir ber!

De Geistliges hielpelöse *Enker* i dette Land vidne, hvor meget Sorgen over Ham og Hans runde Godgiörenheds Tab trykker deres Sind. See! de knæle ved hans Grav, som ved en Ægtemands, overgydende den med salte Taare, og af sit Hiertes inderligste Fölelse idelig gientage: Ach! hvilket Tab!!!

Jeg vil her intet videre melde om Holt, end at Han elskede vort Födeland ligesom sit eget. Og vil du vide Hans Karakter, da er den: *en god Borger.* Hans velsignede Ihukommelse blomstre iblandt os! og bære denne Frugt: at mange maae fortiene det samme gode Navn, som han evig vil beholde!